

Remissvar SOU 2016:48 – Regional indelning – tre nya län

Sammanfattning

Svenska ESF-rådet har fått möjlighet att yttra sig över rubricerat betänkande. Vårt svar begränsas till vårt uppdrag att förvalta Socialfonden och Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt under perioden 2014-2020.

Utredningen föreslår en indelning av Sverige i sex län och landsting. I detta betänkande föreslås tre indelningsändringar och ytterligare tre ändringar kommer att föreslås i utredningens slutbetänkande. I denna del föreslås en sammanläggning av de fyra nordligaste länen och landstingen till tre nya län, Norrlands län, Svealands län och Västra Götalands län.

Kommittén föreslår att Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens- och Norrbottens län den 1 januari 2018 läggs samman till ett län med en befolkning på 885 000 individer. Dalarnas län, Gävleborgs län, Södermanlands län, Uppsala län, Västmanlands län och Örebro län läggs samman till ett län med samma tidpunkt för indelningsförändring. Befolkningen i det nya länet uppgår till 1 756 000 individer. Västra Götalands län och Värmlands län läggs samtidigt ihop till ett län från med sammanlagt 1 925 000 invånare. Landstingen i Norrlands, Svealands och Västra Götalands län ska enligt förslaget ha det regionala utvecklingsansvaret från och med 1 januari 2019.

Regionfrågan har ägnats stor uppmärksamhet i form av olika utredningar under 1990-talet. Tyngdpunkten har i viss mån förskjutits från statlig regionalpolitik till regional utvecklingspolitik som sätter fokus på regionala aktörers egen förmåga att skapa förutsättningar för tillväxt. Det finns en strävan att lägga politiska beslut om produktion av välfärdstjänster så nära medborgarna som möjligt. Det har också skett en regionalisering inom flera områden inom välfärdstjänster. Myndigheternas organisering har utvecklats från att följa länsgränser till allt större regioner. Utvecklingen har sammantaget lett till att betydelsen av samverkan och samordning mellan regionalt utvecklingsansvariga och statliga myndigheter har blivit alltmer angelägen. Utredningen drar slutsatserna:

- att det finns ett behov av starkare regionala aktörer med ett bredare ansvar,
- att decentralisering och regionalisering skapar nya förutsättningar för de regionala aktörerna,
- att demokratipolitiken är betydelsefull för att skapa legitimitet, och
- att statens regionala förvaltning är starkt sektoriserad och det finns behov av samordning.

En ny indelning 2019

Utredningen lyfter fram att det behövs en samordnad statlig indelning på regional grund. Ett antal statliga myndigheter som har regional indelning behöver ändra sin indelning efter den nya regionala indelningen. Det pågående arbetet med att effektivisera den statliga förvaltningen har bland annat inneburit en övergång till allt fler "en-myndigheter." Reformarbetet har skett utifrån ett visst politikområde eller utifrån den enskilda myndighetens perspektiv. Resultatet av detta har blivit ökad sektorisering som i sin tur lett till att myndigheternas högst olika organisering blivit försvagade ur ett regionalt perspektiv. Staten är då enligt utredningens bedömning både asymmetrisk och fragmenterad i sin regionala indelning.

Konsekvenser för strukturfonderna

Strukturfondernas regionala struktur behandlas deskriptivt av utredningen. Ska det skapas en ändamålsenlig regional samhällsorganisation, bör relevanta statliga myndigheter ha en samordnad regional indelning. Strukturfonderna bör räknas i den kretsen. Argumenten som framförs för vilka myndigheter som samordnad regional indelning är relevanta för är följande:

- har särskild betydelse för samverkan kring det regionala utvecklingsansvaret och den regionala utvecklingen i länet,
- har tydlig koppling till landstingens och kommunernas verksamhet eller har tydliga kopplingar till länsstyrelsens verksamheter.

Dessa argument är i allt väsentligt tillämpbara för strukturfonderna och indelningen måste anpassas till den nya regionala indelningen. Strukturfondernas indelning måste följa organiseringen av tillvätuppdraget.

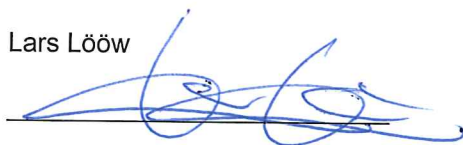
En sådan samordning måste ske i etapper och följa EU:s programperioder. Nuvarande period sträcker sig till och med 2020 och bygger på åtta regioner, så kallade NUTS-II områden.¹ En förändring i slutet av programperioden 2014-2020 är ett stort ingrepp och kräver programändringar som ska förhandlas med EU-kommissionen. Mest ändamålsenligt är att dröja med förändringen för strukturfonderna perioden 2014-2020, och genomföra en ny indelning i samband med den kommande programperioden.

Delbetänkandet hänvisar till kommande slutbetänkandet i en del frågor som är av intresse för ESF-rådet att kommentera. Dit hör ett förslag om hur länsstyrelsens uppdrag att samordna staten regionalt kan förtydligas och förstärkas samt hur länsstyrelsens roll i det regionala tillväxtarbetet kan förtydligas.

I avsnittet 19.3 beskrivs konsekvenserna för jämställdhet mellan män och kvinnor. Den analysen behöver fördjupas. Det framgår inte i vad mån regionindelning bidrar till att arbetslivet är organiserat så att kvinnor och män med olika funktionsnedsättningar kan delta i arbetslivet utifrån sina förutsättningar. I vad mån förslaget främjar lika möjligheter i arbetslivet oavsett kön, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning är inte klarlagt. Det framgår heller inte om vilka konsekvenser förslaget har för att uppnå långsiktiga klimatmål och minskning av växthusgasutsläpp med 85 procent fram till 2045.

Yttrandet har beslutats av generaldirektören i närvaro av Håkan Forsberg stf generaldirektör och efter föredragning av Ingmar Paulsson, senior rådgivare.

Lars Lööv

Ingmar Paulsson

¹ NUTS (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) är EU:s hierarkiska regionindelning. Den introducerades 1988 av Eurostat. Syfte var att erhålla jämförbara områden vad avser till exempel yta och befolkningsstorlek i EU:s olika medlemsländer. NUTS används bland annat för statistikredovisning och i EU:s regionalpolitik.